

دیدگاه خانواده‌ها نسبت به آموزش الکترونیکی (مجازی) در دوره همه‌گیری بیماری کوید-۱۹: واکاوی مزایا و فرصت‌ها، معایب و چالش‌ها و روش‌های بهبود

صفورا داوری

دکتری روان‌شناسی، دبیر و مشاور مدرسه، آموزش و پرورش شهرستان رودان
ایمیل نویسنده: davarisafoura@yahoo.com

چکیده

پژوهش حاضر با هدف واکاوی مزایا و فرصت‌ها، معایب و چالش‌ها و روش‌های بهبود آموزش مجازی از دیدگاه والدین انجام گرفت. این پژوهش از نوع کیفی-پدیدارشناختی بود. داده‌های مورد نیاز از طریق مصاحبه نیمه‌ساختار یافته مجازی با والدین گردآوری شد. جامعه‌ی آماری پژوهش تمامی والدین دانش‌آموزان دختر سال دهم مدارس سطح شهر رودان در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ بودند. نمونه‌گیری به روش هدفمند و در دسترس تا اشباع نظری داده‌ها انجام گرفت و در نهایت اطلاعات ۵۴ مصاحبه شرکت‌کنندگان در پژوهش با روش تحلیل باتلر-کیسبر واکاوی شدند. تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش در سه حوزه مزایا و فرصت‌ها؛ معایب و چالش‌ها و روش بهبود آموزش مجازی براساس نتایج تحلیل مضمون، ۸ تم یا درونمایه شامل: مهارت‌های خودراهبری و خودگردانی، تقویت ارتباطات درون خانوادگی، هیجانانگیز و عواطف مثبت، آموزش و یادگیری، ظرفیت‌های آموزش الکترونیکی، مشکلات و چالش‌های آموزشی، مشکلات و چالش‌های مربوط به سلامت، و کاهش مشکلات و افزایش مزایا با دربرگیری ۲۶ مقوله را نشان داد. به طور کلی معایب و چالش‌های گزارش شده توسط والدین بسیار بیشتر از مزایا و فرصت‌های آن بود که هشدار جدی برای متولیان امر جهت تلاش برای رفع این معایب و چالش‌هاست.

کلمات کلیدی: آموزش الکترونیک، کووید-۱۹، چالش‌ها، فرصت‌ها، روش‌های بهبود

(۱) مقدمه

وضعیت بی‌سابقه‌ی همه‌گیری بیماری کووید-۱۹ باعث ایجاد تحولات اساسی در سیستم آموزشی بسیاری از کشورها شده است و معلمان، والدین و همچنین دانش‌آموزان را مجبور به سازگاری سریع با شرایط اجتماعی جدید و فرایند یادگیری مجازی کرده است (اونسکو و همکاران، ۲۰۲۰). البته قبل از این نیز گسترش و پذیرش سریع فناوری آموزش مجازی شروع شده بود (ضیاءالحق، ۲۰۲۰). آموزش الکترونیک (با اسامی مختلف مجازی، غیرحضوری، آنلاین، آموزش مبتنی بر وب) نوعی فناوری اطلاعات و ارتباطات است که سیستم‌های آموزشی و یادگیری را پشتیبانی کرده و مزایای آن باعث توسعه‌ی قابل توجه دوره‌های مجازی شده است. این نوع آموزش دستورالعمل‌ها و یادگیرهای انعطاف‌پذیری را در بر می‌گیرد که علاوه بر ارتقای خودمختاری و خودگردانی دانش‌آموزان با داشتن ویژگی عدم محدودیت زمان و مکان بر محدودیت‌های محیطی نیز غلبه کرده است (ضیاءالحق، ۲۰۲۰) و می‌تواند فرایند آموزش را دائمی‌کند (زرقانی و همکاران، ۱۳۹۴).

با پیشرفت فناوری‌های ارتباطی جدید، یادگیری الکترونیک می‌تواند یک محیط یادگیری غنی و معتبری را ارائه دهد که باعث تسهیل همکاری و ارتباط متقابل بین یاددهندگان و یادگیرندگان شود اما محققان نگرانی‌های نیز در مورد این نوع آموزش ابراز کرده‌اند، مشکلات و چالش‌هایی از قبیل انزوای اجتماعی، کاهش تعامل و مشارکت واقعی، بازخورد معوق و حتی غیر واقعی نمونه‌هایی از این قبیل هستند. یادگیری الکترونیک و آنلاین به دلیل مزایایی که دارد محبوبیت‌های زیادی پیدا کرده است اما مطالعات نشان می‌دهد که در طول همه‌گیری بیماری کووید-۱۹ برای خانواده‌ها مشکل‌ساز و چالش‌زا بوده است (دانگ، کائو و لی، ۲۰۲۰).

(۱-۱) بیان مسئله